

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 września 2019 roku wydanym w sprawie z powództwa A. K. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę kwoty 3.811,20 zł, Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w punkcie 1) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.811,20 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 listopada 2017 roku do dnia zapłaty; w punkcie 2) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.474,24 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 917 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego; w punkcie 3) nakazał zwrócić z kasy Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi na rzecz pozwanego kwotę 133,75 zł z tytułu zwrotu nadpłaconej zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego uiszczonej w dniu 10 października 2018 roku; w punkcie 4) nakazał zwrócić z kasy Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi na rzecz powoda kwotę 133,76 zł z tytułu zwrotu nadpłaconej zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego uiszczonej w dniu 28 września 2018 roku.

(wyrok k. 122, uzasadnienie k. 123-125)

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany zaskarżając go w części, to jest punkt 1) wyroku – w całości, punkt 2) – w całości, zarzucając:

1. naruszenie prawa procesowego mające znaczenie dla rozstrzygnięcia, w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wybiórczą ocenę zebranego materiału dowodowego polegającą w szczególności na pominięciu dowodu z pisma pozwanego z dnia 6 września 2017 roku, co skutkowało pominięciem okoliczności, iż pozwany poinformował poszkodowaną o możliwości zorganizowania najmu pojazdu zastępczego za cenę 80 zł za dobę, a pomimo to poszkodowana skorzystała z droższej oferty innego podmiotu, wobec czego pozwany mógł dokonać weryfikacji kosztów najmu pojazdu zastępczego do zaproponowanej kwoty 80 zł;
2. naruszenie prawa procesowego mającego znaczenie dla rozstrzygnięcia, w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. poprzez oparcie rozstrzygnięcia wyłącznie na opinii biegłego sądowego, który wskazał, że dzienny koszt najmu pojazdu zastępczego w segmencie C wynosi od 219 zł brutto do 618,70 zł brutto – średnio 290,24 zł brutto przy jednodniowym wypożyczeniu samochodu, od 142,87 zł brutto do 246 zł brutto – średnio 199,14 zł brutto za dobę przy wypożyczeniu pojazdu na okres 30 dni – sąd opierając się wyłącznie na dowodzie z opinii biegłego pominął okoliczności, że w sytuacji gdy ubezpieczyciel zaproponował zorganizowanie najmu pojazdu zastępczego za cenę znacznie niższą (80 zł) rynkowość stawki najmu pojazdu zastępczego nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia;
3. naruszenie prawa materialnego, to jest art. 361 k.c. poprzez błędną wykładnię i uznanie, że w granicach normalnego następstwa szkody mieści się najem pojazdu za stawkę rażąco wygórowaną, to jest 170 zł netto za dobę;
4. naruszenie przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 354 § 2 k.c. w związku z art. 16 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez jego niezastosowanie skutkujące uznaniem zasadności najmu pojazdu zastępczego za stawkę wygórowaną w wysokości 170 zł netto, podczas gdy ubezpieczyciel złożył poszkodowanej propozycję zorganizowania najmu pojazdu zastępczego za stawkę znacznie korzystniejszą, to jest 80 zł, a poszkodowana z tej propozycji nie skorzystała, nie podjęła żadnych starań, aby skontaktować się z ubezpieczycielem w celu ustalenia szczegółowych warunków najmu pojazdu zastępczego i zdecydowała się na najem pojazdu zastępczego u powoda za koszt, który znacznie przewyższył wartość uszkodzonego pojazdu przed szkodą, czym naruszyła obowiązek współpracy wierzyciela z dłużnikiem oraz minimalizacji szkody.

Podnosząc powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, w tym o kosztach zastępstwa procesowego w zakresie postępowania pierwszoinstancyjnego stosownie do wyniku postępowania i zasady odpowiedzialności strony za wynik sprawy, jak

też o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(apelacja pozwanego k. 137-141)

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

(odpowiedź na apelację k. 157-160)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja pozwanego jest w części zasadna.

Pozwany w zarzutach apelacji podważał uznaną przez Sąd Rejonowy za uzasadnioną stawkę najmu w wysokości 209,10 zł brutto, nie negując zasadności okresu najmu pojazdu zastępczego. W tym ostatnim zakresie Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny w sprawie, dokonał oceny zebranego materiału dowodowego i wywiódł z niego logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego wnioski. Ustalenia w tej części i ich ocenę prawną, Sąd Okręgowy w całości akceptuje i przyjmuje za własne.

Zasadnie natomiast pozwany w zarzutach naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. (zarzut 1 i 2 apelacji) kwestionuje prawidłowość dokonanej przez Sąd Rejonowy oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez pominięcie wynikającej z załączonych przez pozwanego dokumentów okoliczności, że pozwany zaproponował poszkodowanej zorganizowanie pojazdu zastępczego w wypożyczalniach z nim współpracujących za kwotę 80 zł brutto za dobę.

Pozwany wykazał bowiem dokumentem przywołanym w apelacji, a mianowicie pismem ubezpieczyciela z dnia 6 września 2017 roku skierowanym do poszkodowanej (dokument w aktach szkodowych – płyta CD k. 75) na adres mailowy poszkodowanej wskazany przez nią w zgłoszeniu szkody - co uzasadnia przyjęcie, iż poszkodowana miała możliwość zapoznania się z nim w tym terminie – że przekazał jej informację dotyczące możliwości zorganizowania przez niego najmu pojazdu zastępczego w zakresie umożliwiającym poszkodowanej podjęcie decyzji o najmie pojazdu od podmiotów współpracujących w tym zakresie z pozwanym.

Z korespondencji tej wynika, że pozwany w dniu 6 września 2017 roku zaproponował poszkodowanej zorganizowanie najmu pojazdu zastępczego i podał podmioty z nim współpracujące w tym zakresie oraz sposób kontaktu z nimi w celu realizacji jego propozycji, jak też zastrzegł sobie prawo do weryfikacji stawki najmu pojazdu zastępczego o zbliżonej (nie wyższej) klasie w wysokości ok. 80 zł brutto w przypadku skorzystania z auta zastępczego poza jego propozycją.

Co prawda poszkodowana kontaktowała się z ubezpieczycielem, żeby podał jej szczegółowe warunki najmu (jeszcze przed pismem z 6 września 2017 roku), ale ubezpieczyciel wskazał jej, że w zakresie warunków wynajmu powinna kontaktować się z wypożyczalnią. Z wypożyczalnią zaś poszkodowana nie kontaktowała się, a przynajmniej powód nie wykazał takiej okoliczności.

Zatem prawidłowa ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego dawała podstawy do ustalenia, że pozwany złożył poszkodowanej propozycję zorganizowania najmu pojazdu zastępczego na tyle uszczegółowioną, że wystarczającą dla podjęcia przez nią działań w celu wynajęcia pojazdu za proponowaną, niższą stawkę.

W świetle uchwał Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2017 r. III CZP 20/17 (III CZP 20/17) oraz z dnia 17 listopada 2011 r. (III CZP 5/11), pierwszym i koniecznym warunkiem rozważania zasadności kosztów poniesionych ponad te wskazywane przez ubezpieczyciela, jest złożenie propozycji najmu pojazdu zastępczego dla poszkodowanego przez ubezpieczyciela. Przy czym, jeżeli istotne warunki wynajmu proponowanego przez ubezpieczyciela (we współpracy z przedsiębiorcą wynajmującym pojazdy) czynią zadość potrzebie ochrony uzasadnionych potrzeb poszkodowanego, nie ma podstaw, by obciążać osoby zobowiązane do naprawienia szkody wyższymi kosztami związanymi ze skorzystaniem przez poszkodowanego z droższej oferty.

W świetle powyższego przyjąć zatem należało, że pomimo otrzymania złożonej przez pozwanego propozycji najmu pojazdu zastępczego w zakresie wystarczającym do podjęcia decyzji, poszkodowana nie zdecydowała się na skorzystanie z tej propozycji.

Jednocześnie z materiału dowodowego nie wynika, dlaczego poszkodowana pomimo przedstawienia jej propozycji zorganizowania najmu pojazdu zastępczego w klasie zbliżonej do uszkodzonego w stawce do 80 zł brutto za dobę nie podjęła współpracy z pozwanym w tym zakresie. W istocie, z zeznań poszkodowanej nie wynika, czy interesowała się złożoną jej propozycją. Wprawdzie wskazała, że ubezpieczyciel nie udzielił jej wystarczającej informacji w przedmiocie zorganizowania najmu pojazdu zastępczego (k. 84), ale jej twierdzenia pozostają w sprzeczności z treścią pisma przesłanego jej przez pozwanego wskazującego, że w tej materii winna kontaktować się ze współpracującymi z nim wymienionymi wypożyczalnią.

Podkreślić za przywołanymi uchwałami należy, że konieczność dodatkowego kontaktu, w tym wypadku telefonicznego ze wskazanymi firmami współpracującymi z ubezpieczycielem, nie może być uznana za niedogodność, która uzasadnia poniesienie wyższych kosztów najmu. Co więcej, należy uznać, że w ramach ciążącego na poszkodowanej obowiązku minimalizacji szkody i współdziałania z dłużnikiem (ubezpieczycielem) mieści się obowiązek niezwłocznego zasięgnięcia informacji co do tego, czy i na jakich warunkach ubezpieczyciel może zaproponować poszkodowanemu pojazd zastępczy równorzędny uszkodzonemu (zniszczonemu). Nie ma to nic wspólnego z koniecznością poszukiwania przez poszkodowaną najtańszej oferty rynkowej najmu, nie jest bowiem istotne to, czy propozycja ubezpieczyciela jest najtańsza, lecz to, że jest przez niego akceptowana. Tym bardziej, że ze strony poszkodowanej jej umowa najmu pojazdu zastępczego z powodem, jako zawarta na czas nieoznaczony (k. 19), mogła zostać wypowiedziana na jeden dzień naprzód (art. 673 § 1 i § 2 k.c.).

Nieznane zatem pozostają przyczyny, dla których najem pojazdu od powoda był dla poszkodowanej celowo i ekonomicznie uzasadniony, a propozycja przedstawiona przez pozwanego jako ubezpieczyciela, była mniej korzystna niż propozycja powoda. W konsekwencji uznać należało, że poszkodowana była związana, w zakresie odpowiedzialności pozwanego, złożoną jej propozycją.

Istotnym dla prawidłowości zaskarżonego rozstrzygnięcia jest, że pozwany jako ubezpieczyciel wykazał (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.), iż był zdolny skutecznie zorganizować nieodpłatnie poszkodowanej pojazd zastępczy za zastrzeżoną stawkę 80 zł brutto. Skoro pozwany zaproponował podstawienie auta zastępczego za pośrednictwem współpracującej firmy za określoną stawkę to należało przyjąć, że miał taką możliwość. Pozwany nie miał jednocześnie obowiązku wykazywać, że rzeczywiście był w stanie zagwarantować poszkodowanej najem pojazdu zastępczego za stawkę 80 zł brutto za dobę, skoro wyraził gotowość zorganizowania najmu pojazdu na tych właśnie warunkach, a poszkodowana, bez zdania racji, nie podjęła z pozwanym żadnej współpracy w tej kwestii. Przez ustalenie tej istotnej dla sprawy okoliczności oparcie przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcia wyłącznie na opinii biegłego sądowego wskazującego zakres obowiązujących wówczas na rynku dziennych stawek najmu pojazdu zastępczego o klasie pojazdu uszkodzonego, nie znajdowało uzasadnienia.

W tych okolicznościach, nie budzi wątpliwości Sądu II instancji, że zastrzeżona w propozycji stawka 80 zł brutto najmu pojazdu zastępczego winna zostać uwzględniona w okresie najmu pojazdu u powoda obejmującego 25 z niekwestionowanych przez strony 32 dni najmu, w ramach uznanych przez pozwanego w decyzji o odszkodowaniu 30 dni (k. 26).

Tylko w tym czasie doszło ze strony poszkodowanej do braku współpracy z pozwanym (art. 354 § 2 k.c.), gdyż wynajmując pojazd od powoda, uniemożliwiła wykonanie zobowiązania przez ubezpieczyciela. Stąd w tym okresie należy uznać istnienie związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy brakiem współdziałania przez poszkodowanego a niewykonaniem zobowiązania przez pozwaną (art. 361 k.c.), co czyni zasadnymi zarzuty pozwanego naruszenia prawa materialnego w tym zakresie i uwzględnienie za okres 25 dni zastrzeżonej przez pozwanego stawki 80 zł brutto - była to bowiem stawka, po jakiej pozwany był zdolny zorganizować najem.

Wydatki zaś poniesione na najem pojazdu zastępczego ponad wskazany okres, a więc pierwsze 5 dni najmu przed uzyskaniem przez poszkodowaną propozycji zorganizowania auta zastępczego (od 3 do 7 września 2017 roku) i ostatnie 2 dni najmu, powinny uwzględniać stawkę stosowaną przez powoda w wysokości 209,10 zł brutto z tego powodu, że pozwany złożył propozycję dopiero 6 września 2017 roku, a więc czwartego dnia po zgłoszeniu szkody i odmówił w okresie ostatnich 2 dni organizacji pojazdu zastępczego (co wynika z decyzji o wypłacie odszkodowania uznającej 30 dni najmu). Pozwany jako dłużnik nie był gotów zorganizować najmu pojazdu zastępczego w tych okresach, a pojazd zastępczy tym czasie był najmowany za wskazaną stawkę.

W myśl zasady pełnej kompensaty szkody (art. 361 § 2 k.c.) wydatki poniesione na najem pojazdu zastępczego w pierwszych 5 dniach najmu oraz ponad okres uznany przez pozwanego, a przyjęty przez sąd jako uzasadniony w wymiarze ostatnich 2 dni, powinny podlegać refundacji w granicach odpowiedzialności ubezpieczyciela szkody (art. 822 § 1 k.c.) z uwzględnieniem dobowej stawki wykazanej przez powoda. Były to bowiem wydatki pozwalające na wyeliminowanie negatywnych dla poszkodowanej następstw kolizji, a więc celowe i ekonomicznie uzasadnione. W konsekwencji zarzuty naruszenia prawa materialnego wskazane w apelacji (zarzut 3 i 4) należało uznać w tym zakresie za bezzasadne.

Konkludując przyjąć należało, że dla wyrównania uszczerbku majątkowego powoda, jako cesjonariusza z tytułu szkody OC, za którą odpowiedzialność ponosi pozwany, należy zwrot kosztów brutto (powód nie ma możliwość odliczenia podatku VAT) poniesionych na najem pojazdu zastępczego przy uwzględnieniu: niekwestionowanego 32-dniowego okresu najmu, w tym: 5 dni ze stawką 209,10 zł brutto (1.045,50 zł brutto), kolejnych 25 dni ze stawką pozwanego 80 zł brutto (2.000 zł) oraz uznanego dodatkowo okresu najmu w wymiarze 2 dni ze stawką powoda w wysokości 209,10 zł brutto (418,20 zł brutto), co stanowi łączną kwotę 3.463,70 zł brutto. Wobec wypłaty w toku postępowania likwidacyjnego przez pozwanego kwoty 2.720 zł brutto do zasądzenia na rzecz powoda pozostała kwota 743,70 zł.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w zakresie punktu 1), obniżając zasądzoną od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.811,20 zł do kwoty 743,70 zł i oddalił powództwo w pozostałej części.

Jednocześnie Sąd Okręgowy na zasadzie art. 385 k.p.c. oddalił apelację w pozostałej części jako niezasadną.

W konsekwencji zmiany zaskarżonego rozstrzygnięcia zmianie podlegało również rozstrzygnięcie co do kosztów procesu w pierwszej instancji, które oparte zostało na podstawie art. 100 k.p.c. poprzez stosunkowe ich rozdzielenie.

Powód dochodził należności głównej w wysokości 3.811,20 zł, ostatecznie zaś zasądzona na jego rzecz została kwota 743,70 zł, co stanowi 19,50% roszczenia.

Łączne koszty procesu poniesione przez strony wyniosły 2.740,49 zł, z czego: powód poniósł 1.474,24 zł (opłata sądowa od pozwu – 191 zł, wynagrodzenie biegłego – 366,24 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, wynagrodzenie pełnomocnika – 900 zł), a pozwany – 1.266,25 zł (wynagrodzenie biegłego – 366,25 zł, wynagrodzenie pełnomocnika – 900 zł).

W związku z tym, że pozwany przegrał sprawę w części odpowiadającej 19,50%, winien ponieść koszty w wysokości 534,40 zł (19,50% z kwoty 2 740,49 zł), w związku z czym należało zasądzić od powoda na rzecz pozwanego tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 731,85 zł, jako różnicę pomiędzy poniesionymi a należnymi kosztami (1266,25 zł – 534,40 zł).

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., ponieważ pozwany wygrał apelację w części. Wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła 3.811,20 zł, a w wyniku apelacji pozwanego została uwzględniona w 80,50%.

Łączne koszty postępowania apelacyjnego poniesione przez strony wyniosły 1.100 zł, z czego pozwany poniósł 650 zł (200 zł – opłata od apelacji, 450 zł - wynagrodzenie pełnomocnika), a powód - 450 zł (wynagrodzenie pełnomocnika).

Pozwany przegrał apelację w części odpowiadającej 19,50%, więc winien ponieść koszty w wysokości 214,50 zł (19,50% kwoty 1.100 zł). W związku z powyższym należało zasądzić od powoda na rzecz pozwanego kwotę 435,50 zł tytułem różnicy pomiędzy poniesionymi a należnymi kosztami (650 zł – 214,50 zł).

Sąd Okręgowy określił wysokość wynagrodzenia pełnomocników stron będących radcami prawnymi - w postępowaniu pierwszoinstancyjnym - na podstawie § 2 pkt 3, a w postępowaniu apelacyjnym – na podstawie § 2 pkt 3 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 roku, poz. 265).

Jolanta Jachowicz